

Rekommendation om nationellt socialt grundskydd nr 202

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för Internationella arbetsbyrån och samlats där den 30 maj 2012 till sitt 101:a möte,

bekräftar återigen att rätten till social trygghet är en mänsklig rättighet,

erkänner att rätten till social trygghet, vid sidan av främjande av sysselsättning, är en ekonomisk och social nödvändighet för utveckling och framsteg,

anser att socialförsäkringen är ett viktigt verktyg för att förebygga och minska fattigdom, bristande jämlikhet, socialt utanförskap och social otrygghet, för att främja lika möjligheter, jämställdhet och etnisk jämlikhet och för att stödja övergången från informellt till formellt arbete,

anser att socialförsäkringen är en investering i människor som ger dem möjlighet att kunna anpassa sig till ändrade ekonomiska förutsättningar och förändringar på arbetsmarknaden, och att socialförsäkringssystemen fungerar som automatiska sociala och ekonomiska stabilisatorer, bidrar till att stimulera den totala efterfrågan under och efter en kris och bidrar till att stödja övergången till en mer hållbar ekonomi,

anser att en prioritering av åtgärder som syftar till en långsiktig och hållbar tillväxt i förening med social delaktighet bidrar till att bekämpa den extrema fattigdomen samt minskar sociala klyftor och skillnader inom och mellan regioner,

erkänner att övergången till formellt arbete och inrättandet av hållbara socialförsäkringssystem samverkar,

erinrar om Philadelphia-deklarationen som erkänner att Internationella arbetsorganisationen har den högtidliga förpliktelsen att "uppnå ... utvidgning av sociala trygghetsåtgärder för att tillförsäkra alla som är i behov av ett sådant skydd en grundinkomst och heltäckande sjukvård,

beaktar allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna, särskilt artiklarna 22 och 25 samt internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, särskilt artiklarna 9, 11 och 12,

beaktar även ILO:s normer för social trygghet, särskilt konventionen om minimistandard för social trygghet från 1952 (nr 102), rekommendationen om inkomstrygghet från 1944 (nr 67) och rekommendationen om sjukvård från 1944 (nr 69), och konstaterar att dessa normer fortfarande är tillämpliga och fortsätter att vara viktiga referenser för socialförsäkringssystem,

beaktar att ILO:s deklaration om social rättvisa för en rättvis globalisering erkänner att "medlemmarnas och organisationens åtaganden och ansträngningar för att genomföra ILO:s konstitutionella mandat, bland annat genom internationella arbetsnormer, och för att sätta full och produktiv sysselsättning och arbete under anständiga villkor i centrum för den ekonomiska och sociala politiken, grundas på ... ii) utveckla och förbättra åtgärder för socialt skydd ... som är hållbara och anpassade till nationella förhållanden, inbegripet ... utvidgning av social trygghet åt alla",

beaktar resolutionen och slutsatserna beträffande den återkommande diskussionen om socialt skydd (social trygghet) som antogs av Internationella arbetskonferensen på dess 100:e möte (2011), vilka erkänner behovet av en rekommendation som kompletterar ILO:s befintliga normer för social trygghet och ger medlemmarna vägledning om hur man åstadkommer ett socialt grundskydd som är anpassat till nationella förhållanden och utvecklingsnivåer, som en del av ett heltäckande socialförsäkringssystem,

har beslutat att anta vissa förslag om socialt grundskydd, som är den fjärde punkten på mötetets dagordning,

har fastställt att dessa förslag ska ha formen av en rekommendation,

antar denna dag, den 14 juni 2012, följande rekommendation, som får benämningen 2012 års rekommendation om grundläggande socialt skydd.

I. SYFTE, TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH PRINCIPER

1. Denna rekommendation ger medlemmarna vägledning om hur de kan

a) inrätta och upprätthålla, beroende på vad som är tillämpligt, ett socialt grundskydd som en grundläggande del av deras nationella socialförsäkringssystem och

b) införa ett socialt grundskydd i strategierna för att utöka den sociala tryggheten och gradvis säkerställa en högre nivå av social trygghet för så många människor som möjligt, med utgångspunkt i ILO:s normer för social trygghet.

2. Med socialt grundskydd avses i denna rekommendation nationellt utformade garantier om grundläggande social trygghet som ger ett skydd som syftar till att förhindra eller minska fattigdomen, sårbarheten och det sociala utanförskapet.

3. Med hänsyn till att det är staten som bär det övergripande och huvudsakliga ansvaret för att denna rekommendation ska få verkan bör medlemmarna tillämpa följande principer:

a) Att skyddet gäller för alla och envar och grundas på social solidaritet.

b) Att rätten till förmåner fastställs i nationell lagstiftning.

c) Att förmånerna är adekvata och förutsebara.

d) Icke-diskriminering, jämställdhet och lyhördhet inför särskilda behov.

- e) Social delaktighet, inbegripet personer inom den informella ekonomin.
- f) Respekt för de personer som omfattas av garantierna om social trygghet och deras rättigheter och värdighet.
- g) Progressivt genomförande, bland annat genom att ange mål och tidsramar.
- h) Solidarisk finansiering samtidigt som man försöker uppnå en optimal balans mellan ansvarsområden och intressen hos dem som finansierar och omfattas av socialförsäkringssystemen.
- i) Övervägande av olika metoder och tillvägagångssätt, inbegripet mekanismer för finansiering och genomförande.
- j) Öppen, ansvarsfull och sund ekonomisk styrning och förvaltning.
- k) Finansiell, skattemässig och ekonomisk hållbarhet med vederbörlig hänsyn till social rättvisa och jämlikhet.
- l) En sammanhållen social-, finans- och arbetsmarknadspolitik.
- m) Sammanhållning mellan institutioner som ansvarar för utförandet av det sociala skyddet.
- n) Offentlig service av hög kvalitet som stärker utförandet av socialförsäkringssystemen.
- o) Effektiva och lättillgängliga klagomåls- och överklagandeförfaranden.
- p) Regelbunden övervakning av genomförandet och periodisk utvärdering.
- q) Fullständig respekt för kollektiva förhandlingar och föreningsfrihet för alla arbetare.
- r) Treparsamtal med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och samråd med andra relevanta organisationer som företräder de personer som berörs.

II. NATIONELLT SOCIALT GRUNDSKYDD

4. Medlemmarna bör, i enlighet med nationella förhållanden, så snart som möjligt inrätta och upprätthålla ett socialt grundskydd med garantier om grundläggande social trygghet. Garantierna bör åtminstone säkerställa att alla behövande, under hela livsrytmen, har tillgång till nödvändig hälso- och sjukvård och till en grundläggande inkomsttrygghet som tillsammans tillförsäkrar en effektiv tillgång till de varor och tjänster som nationellt anges som nödvändiga.

5. Det sociala grundskydd som avses i punkt 4 bör omfatta åtminstone följande garantier om grundläggande social trygghet:

- a) Tillgång till en nationellt angiven mängd varor och tjänster, däribland nödvändig hälso- och sjukvård samt mödravård, som uppfyller kriterierna tillgänglighet, åtkomlighet, acceptans och kvalitet.

b) En grundläggande inkomstrygghet för barn, åtminstone på en nationellt angiven lägsta nivå, som ger tillgång till mat, utbildning, omsorg och andra nödvändiga varor och tjänster.

c) En grundläggande inkomstrygghet, åtminstone på en nationellt angiven lägsta nivå, för personer i arbetsför ålder som är oförmögna att tjäna sitt levebröd, särskilt vid sjukdom, arbetslöshet, moderskap och funktionsnedsättning.

d) En grundläggande inkomstrygghet för äldre, åtminstone på en nationellt angiven lägsta nivå.

6. Medlemmarna bör i enlighet med sina internationella förpliktelser tillförsäkra åtminstone alla stadigvarande bosatta och barn, enligt nationella lagar och andra författningar, de garantier om grundläggande social trygghet som avses i denna rekommendation.

7. Garantierna om grundläggande social trygghet bör fastställas i lag. Nationella lagar och andra författningar bör ange omfattningen, villkoren och nivåerna för de förmåner som sätter dessa garantier i verket. Opartiska, öppna, effektiva, enkla, snabba och tillgängliga klagomåls- och överklagandeförfaranden till en rimlig kostnad bör också fastställas. Sökanden bör kostnadsfritt få tillgång till klagomåls- och överklagandeförfarandena. System som förstärker överensstämmelsen med nationella rättsliga ramar bör finnas på plats.

8. När medlemmarna fastställer garantierna för grundläggande social trygghet bör de ta vederbörlig hänsyn till följande:

a) Att personer som är i behov av hälso- och sjukvård inte bör utsättas för ytterligare svårigheter och ökad fattigdomsrisk på grund av kostnaderna för nödvändig hälso- och sjukvård. Kostnadsfri mödra- och barnavård för de mest utsatta bör också övervägas.

b) Att den grundläggande inkomstryggheten bör ge möjlighet till ett värdigt liv. De nationellt angivna lägsta inkomstnivåerna kan motsvara penningvärdet för en mängd nödvändiga varor och tjänster, nationella fattigdomsgränser, inkomstgränser för ekonomiskt bistånd eller andra jämförbara gränser som är fastställda i nationell lag eller praxis, och hänsyn kan tas till regionala skillnader.

c) Att nivåerna för garantierna om grundläggande social trygghet regelbundet bör ses över i ett öppet förfarande som är fastställt i nationella lagar och andra författningar eller i nationell praxis, när så är lämpligt.

d) Att vid utarbetande och översyn av nivåerna för dessa garantier bör trepartssamtal med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och samråd med andra relevanta organisationer som företräder de personer som berörs säkerställas.

9. 1. Medlemmarna bör överväga olika tillvägagångssätt för att införa den mest effektiva och välfungerande kombinationen av förmåner och system i nationellt hänseende när de ger sina garantier om grundläggande social trygghet.

2. Förmånerna kan utgöras av barnbidrag och familjestöd, sjukpenning och sjukförsäkring, föräldrapenning, stöd till personer med funktionsnedsättning, ålderspension,

efterlevandeförmåner, arbetslöshetsersättning och sysselsättningsgarantier och arbetsskadeersättning samt alla andra sociala förmåner i pengar eller på annat sätt.

3. System som tillhandahåller sådana förmåner kan utgöras av allmänna förmånssystem, socialförsäkringssystem, system för ekonomiskt bistånd, system för negativ inkomstskatt och system för sysselsättningsstöd.

10. Vid utformningen och införandet av det nationella sociala grundskyddet bör medlemmarna

a) kombinera förebyggande, främjande och aktiva åtgärder, förmåner och sociala tjänster,

b) verka för produktiv ekonomisk aktivitet och formella arbeten genom att överväga åtgärder som exempelvis offentlig upphandling, statliga krediter, yrkesinspektion, arbetsmarknadspolitik och skattestimulanser och åtgärder som främjar utbildning, yrkesutbildning, kompetens och anställbarhet,

c) säkerställa samordning med andra åtgärder för formella arbeten, inkomstgenerering, utbildning, läskunnighet, yrkesutbildning, kompetens och anställbarhet, som minskar osäkerheten och som främjar säkra arbeten, företagande och hållbara företag inom ramen för ett anständigt arbete.

11. 1. Medlemmarna bör överväga att använda en mängd olika metoder för att få fram nödvändiga resurser för att säkerställa ett nationellt socialt grundskydd som är finansiellt, skattemässigt och ekonomiskt hållbart och som tar hänsyn till olika befolkningsgruppers förmåga att bidra. Det kan till exempel röra sig om följande metoder, var för sig eller i kombination: effektiv indrivning av skatt- och bidragsskyldigheter, omprioritering av utgifter eller en bredare och tillräckligt progressiv inkomstbas.

2. När medlemmarna använder dessa metoder bör de ta ställning till om det finns ett behov av att införa åtgärder för att förhindra bedrägeri, skattefusk och att bidrag inte betalas.

12. Det nationella sociala grundskyddet bör finansieras med nationella resurser. Medlemmar vars ekonomiska och skattemässiga förmåga innebär att de inte har möjlighet att införa garantierna kan söka internationella samarbeten och internationellt stöd som ett komplement till de egna insatserna.

III. NATIONELLA STRATEGIER FÖR UTVIDGNING AV DEN SOCIALA TRYGGHETEN

13. 1. Medlemmarna bör utarbeta och genomföra nationella strategier för utvidgning av den sociala tryggheten, som tar sin utgångspunkt i nationella samråd genom en effektiv social dialog och social delaktighet. De nationella strategierna bör

a) prioritera införandet av ett socialt grundskydd som ett första steg för länder som inte har några garantier om lägsta nivå för social trygghet och som en grundläggande del i sina nationella socialförsäkringssystem och

b) sträva efter att ge bättre skydd till så många som möjligt, utifrån medlemmarnas ekonomiska och skattemässiga förmåga, och så snart som möjligt.

2. För detta ändamål bör medlemmarna gradvis bygga upp och upprätthålla heltäckande och adekvata socialförsäkringssystem som motsvarar de nationella politiska målen och sträva efter att samordna socialförsäkringspolitiken med politiken på andra områden.

14. När medlemmarna utarbetar och genomför nationella strategier för utvidgning av den sociala tryggheten bör de

a) ange mål som motsvarar de nationella prioriteringarna,

b) identifiera brister i, och hinder för, skyddet,

c) sträva efter att åtgärda brister i skyddet genom lämpliga och effektivt samordnade system, oavsett om de finansieras genom bidrag eller inte, eller bådadera, inbegripet genom utvidgning av befintliga system som finansieras genom bidrag till alla berörda personer med förmåga att bidra,

d) komplettera social trygghet med en aktiv arbetsmarknadspolitik, inbegripet yrkesutbildning eller andra lämpliga åtgärder,

e) ange ekonomiska krav och resurser samt tidsram och i vilken ordning målen ska uppnås och

f) sprida kunskap om det sociala grundskyddet och utvidgningsstrategierna och genomföra informationsprogram, inbegripet genom social dialog.

15. Strategierna för utvidgning av den sociala tryggheten bör omfatta personer i såväl den formella som den informella ekonomin och bidra till att formella arbeten skapas och informaliteten minskar, och bör överensstämja med, och främja, medlemmarnas genomförande av sociala, ekonomiska och miljömässiga utvecklingsplaner.

16. I strategierna för utvidgning av den sociala tryggheten bör ett stöd till utsatta grupper och personer med särskilda behov säkerställas.

17. När medlemmarna bygger upp heltäckande socialförsäkringssystem som motsvarar de nationella målen, prioriteringarna och den ekonomiska och skattemässiga förmågan bör de sträva efter att uppnå den omfattning och nivå på förmånerna som anges i konventionen om minimistandard för social trygghet från 1952 (nr 102) eller i andra ILO-konventioner och ILO-rekommendationer om social trygghet som innehåller mer långtgående standarder.

18. Medlemmarna bör, så snart de nationella förhållandena så medger, överväga att ratificera konventionen om minimistandard för social trygghet från 1952 (nr 102). Medlemmarna bör dessutom överväga att ratificera eller genomföra, beroende på vad som är tillämpligt, andra ILO-konventioner och ILO-rekommendationer om social trygghet som innehåller mer långtgående standarder.

IV. UPPFÖLJNING

19. Medlemmarna bör följa upp införandet av det sociala grundskyddet och om andra mål i strategierna för utvidgning av den nationella sociala tryggheten uppnås genom lämpliga nationellt angivna mekanismer, inbegripet trepartssamtal med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och i samråd med andra relevanta organisationer som företräder de personer som berörs.
20. Medlemmarna bör regelbundet samlas i nationella samråd för att bedöma hur arbetet fortskrider och diskutera åtgärder för den fortsatta horisontella och vertikala utvidgningen av den sociala tryggheten.
21. För att tillämpa punkt 19 bör medlemmarna regelbundet samla in, sammanställa, analysera och offentliggöra ett lämpligt urval uppgifter, statistik och indikatorer i fråga om social trygghet som är uppdelade, särskilt, på kön.
22. När medlemmarna utvecklar eller ser över de begrepp, definitioner och metoder som används för att ta fram uppgifter, statistik och indikatorer i fråga om social trygghet bör de beakta relevant vägledning från Internationella arbetsorganisationen, särskilt, när så är lämpligt, resolutionen om utvecklingen av statistik över social trygghet som antogs vid den nionde internationella arbetsmarknadsstatistikerkonferensen.
23. Medlemmarna bör införa en rättslig ram för att säkra och skydda personuppgifter i systemen som innehåller uppgifter om social trygghet.
24. 1. Medlemmarna uppmantras till att utbyta information, erfarenheter och kunskaper om strategier, riktlinjer och praxis i fråga om social trygghet med varandra och med Internationella arbetsbyrån.
2. Vid tillämpningen av denna rekommendation får medlemmarna be Internationella arbetsorganisationen och andra relevanta internationella organisationer om tekniskt stöd i enlighet med deras respektive mandat.